

Секція Освітні науки	
УДК 37.02:37.091.3:34:37.014.5	
Дата першого надходження статті до видання	2026-08-30
Дата прийняття статті до друку після рецензування	2026-09-30
Дата публікації/оприлюднення	2026-09-30

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У МЕТОДИЦІ ВИКЛАДАННЯ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ

Бабенко Тетяна Павлівна

кандидат педагогічних наук, директор,
Криворізький фаховий медичний коледж, Кривий Ріг, Україна
e-mail: t.babenko1977@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-3975-1739>

Котова Ліна Миколаївна

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри освітології та педагогіки мистецтва,
Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, Мелітополь, Україна
e-mail: kotova.lina70@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-4087-4496>

Спіцина Ангеліна Євгенівна

кандидат педагогічних наук, доцент,
професор кафедри економіки,
Національний транспортний університет, Київ, Україна
e-mail: angel7a@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0001-9730-6249>

Анотація. У статті здійснено комплексне дослідження компетентнісного підходу як методологічної основи сучасної методики викладання, розкрито його теоретичні засади, нормативно-правові аспекти й особливості практичної реалізації в освітньому процесі. Проведено аналіз сучасних наукових підходів до розуміння поняття «компетенція» та «компетентність», визначено їх спільні риси та значення для формування результатів навчання. В процесі дослідження охарактеризовано принципи компетентнісного навчання. Підсилену увагу приділено аналізу нормативно-правових засад реалізації компетентнісного підходу, визначених Законами України «Про освіту» та «Про вищу освіту», «Про фахову передвищу освіту», Концепцією Нової української школи, Національною рамкою кваліфікацій і рекомендаціями Ради Європейського Союзу щодо ключових компетентностей для навчання впродовж життя. Встановлено, що компетентнісний підхід визначає сучасні вимоги до організації освітнього процесу, змісту освітніх програм, методів навчання та оцінювання результатів навчання відповідно до європейських стандартів.

Аналіз наукових досліджень засвідчив наявність проблеми недостатньої узгодженості між нормативним закріпленням компетентнісного підходу та описаними в науковій літературі механізмами його методичної реалізації. Обґрунтовано необхідність узгодження змісту освітніх програм, методики викладання, цифрових освітніх технологій і компетентнісно орієнтованої системи оцінювання. Наукова новизна дослідження полягає у комплексному поєднанні теоретичних, правових і методичних аспектів реалізації компетентнісного підходу та визначенні взаємозв'язку

між нормативним регулюванням, сучасними освітніми технологіями й методикою викладання. Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості їх використання під час розроблення освітніх програм, навчально-методичного забезпечення дисциплін, удосконалення системи оцінювання результатів навчання, підготовки та підвищення кваліфікації педагогічних працівників, а також гармонізації української системи освіти з європейським освітнім простором.

Ключові слова: фахова передвища освіта, фаховий коледж, фаховий молодший бакалавр, вища освіта, цифровізація освіти, компетенція, компетентність.

COMPETENCY-BASED APPROACH IN TEACHING METHODOLOGY: REGULATORY AND LEGAL ASPECTS

Babenko Tetiana Pavlivna

Candidate of Pedagogical Sciences, Director,
Kryvyi Rih Professional Medical College, Kryvyi Rih, Ukraine

e-mail: t.babenko1977@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-3975-1739>

Kotova Lina Mykolaivna

Ph.D. Pedagogy, Associate Professor, Associate Professor of the Department of
Educology and Pedagogy of Art,

Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University, Melitopol, Ukraine

e-mail: kotova.lina70@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-4087-4496>

Spitsyna Anhelina Yevhenivna

PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor,

Professor of the Department of Economics,

National Transport University, Kyiv, Ukraine

e-mail: angel7a@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0001-9730-6249>

Abstract. The article carries out a comprehensive study of the competency-based approach as a methodological basis of modern teaching methods, reveals its theoretical foundations, regulatory and legal aspects and features of practical implementation in the educational process. An analysis of modern scientific approaches to understanding the concepts of "competence" and "competence" is carried out, their common features and significance for the formation of learning outcomes are determined. In the process of the study, the principles of competency-based learning are characterized. Increased attention is paid to the analysis of the regulatory and legal principles for the implementation of the competency-based approach, defined by the Laws of Ukraine "On Education", "On Higher Education" and "On professional pre-higher education", the Concept of the New Ukrainian School, the National Qualifications Framework and the recommendations of the Council of the European Union on key competences for lifelong learning. It is established that the competency-based approach determines modern requirements for the organization of the educational process, the content of educational programs, teaching methods and assessment of learning outcomes in accordance with European standards.

The analysis of scientific research has shown the existence of a problem of insufficient coherence between the normative consolidation of the competency approach and the mechanisms of its methodological implementation described in the scientific literature. The need to harmonize the content of educational programs, teaching methods, digital educational

technologies and a competency-based assessment system is substantiated. The scientific novelty of the study lies in the complex combination of theoretical, legal and methodological aspects of the implementation of the competency approach and the determination of the relationship between regulatory regulation, modern educational technologies and teaching methods. The practical significance of the results obtained lies in the possibility of their use in the development of educational programs, educational and methodological support of disciplines, improvement of the system of assessment of learning outcomes, training and advanced training of pedagogical workers, as well as harmonization of the Ukrainian education system with the European educational space.

Keywords: professional pre-higher education, professional college, professional junior bachelor, higher education, digitalization of education, competence, competence.

Вступ

Актуальність проблеми. Розвиток освітнього процесу, цифрових технологій, євроінтеграції та налагодження потреб сучасного ринку праці зумовлюють необхідність переосмислення традиційних підходів до організації освітнього процесу. В сучасних умовах розвитку освіти її пріоритетним завданням є не лише передача здобувачам знань, а й формування комплексу компетентностей, які б забезпечували здатність ефективно застосовувати набуті знання, вміння, навички, цінності та особисті якості для розв'язання професійних та життєвих завдань. Враховуючи, що компетентнісний підхід став концептуальною основою реформування національної системи освіти й одним із ключових принципів державної освітньої політики, його закріплення в низці нормативно-правових актів, зокрема Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про фахову передвищу освіту», в державних стандартах освіти, Концепції Нової української школи – визначають орієнтованість освітнього процесу на досягнення високих результатів навчання та формування професійних компетентностей. Разом з тим, його розвиток ґрунтується на міжнародних документах, зокрема Рекомендаціях Ради ЄС у сфері визначення ключових компетентностей для навчання впродовж життя, які визначають сучасні орієнтири підготовки конкурентоспроможного фахівця.

Значна кількість наукових досліджень недостатньо розкриває питання комплексного поєднання теоретичних засад компетентнісного підходу з аналізом його правового забезпечення й практичної реалізації у методиці. Зважаючи на це питання теоретичних та практичних аспектів компетентнісного підходу, як основи модернізації освітнього процесу, потребує подальшого наукового осмислення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика компетентнісного підходу посідає одне з головних місць у сучасних педагогічних дослідженнях. Аналіз наукових праць свідчить про різні підходи до визначення понять «компетенція» та «компетентність», їх співвідношення та ролі у формуванні результатів навчання. Так, А. В. Таранець [1] досліджує зміст і співвідношення цих категорій у сучасному освітньому просторі, акцентуючи увагу на їх методологічному значенні. С. Клепко [2] розглядає компетентнісний підхід як цілісну філософію професійної підготовки, а В. О. Холоденко [3] аналізує його теоретичні засади у системі вищої освіти. А. Tahirsylaj та D. Sundberg [4] систематизують міжнародні підходи до компетентнісної освіти та компетентнісно орієнтованих навчальних програм. Дослідження А. Марушкевич, О. Поляк та М. Жиленко [5] присвячені розвитку комунікативної компетентності майбутніх викладачів як складової професійної підготовки. Правові засади реалізації компетентнісного підходу визначено у Законах України «Про освіту» [6], «Про вищу освіту» [7], «Про фахову передвищу освіту» [8], Концепції Нової української школи [9] та Національній рамці кваліфікацій [11], які закріплюють компетентнісну модель як основу функціонування сучасної системи освіти. Значний внесок у дослідження методологічних аспектів професійної підготовки здійснив С. С. Шевчук [10]. Окремі питання розвитку

дидактичної компетентності педагогів висвітлено у працях О. Кірдан [12], практичного впровадження компетентнісного підходу – у дослідженнях С. Ю. Макєєва [13], сучасних дидактичних засад – у роботах М. А. Пригодія [14], а етапів становлення компетентнісної моделі освіти – у публікаціях Л. В. Калашникової та Ю. Ю. Руденко [15]. Водночас у науковій літературі недостатньо уваги приділено комплексному аналізу взаємозв'язку теоретичних засад компетентнісного підходу, його нормативно-правового забезпечення та сучасної методики викладання, що й зумовило вибір теми цього дослідження.

Виділення невирішеної частини проблеми. На основі аналізу наукової літератури доцільно зазначити, що компетентнісний підхід є одним із найбільш досліджуваних напрямків розвитку сучасної освіти. При цьому, незважаючи на значний науковий доробок, окремі аспекти його теоретичного обґрунтування й практичної реалізації залишаються недостатньо опрацьованими. Насамперед подальшого наукового дослідження потребує взаємозв'язок між теоретичними положеннями компетентнісного підходу, його нормативно-правовим забезпеченням та методичними механізмами впровадження в освітній процес. Недостатньо висвітленими залишаються питання адаптації сучасних методик викладання до вимог компетентнісної освіти, узгодження результатів навчання з визначеними компетентностями, а також розроблення ефективних підходів до оцінювання рівня їх сформованості в умовах цифровізації освіти, розвитку змішаного й дистанційного навчання та гармонізації українського законодавства із європейськими освітніми стандартами. У зв'язку з цим виникає потреба у комплексному дослідженні теоретичних засад компетентнісного підходу, аналізі його нормативно-правового регулювання та визначенні сучасних методичних підходів до його ефективної реалізації у практиці викладання.

Мета статті. Мета статті полягає в обґрунтуванні теоретичних та нормативно-правових засад реалізації компетентнісного підходу в методиці викладання та визначенні взаємозв'язку між компетентностями, результатами навчання, методами викладання й способами оцінювання у фаховій передвищій та вищій освіті.

Наукова новизна. Наукова новизна дослідження полягає в комплексному обґрунтуванні компетентнісного підходу як інтегрованої основи сучасної методики викладання, що поєднує теоретичні положення, нормативно-правові вимоги та методичні засоби організації освітнього процесу. Уточнено зміст компетентнісного підходу через систематизацію сучасних наукових підходів до визначення понять «компетентність» і «компетенція» та їх співвідношення в освітньому процесі. Узагальнено нормативно-правові засади реалізації компетентнісного підходу в системі освіти України з урахуванням положень національного законодавства та міжнародних освітніх орієнтирів. Обґрунтовано взаємозв'язок між нормативно визначеними результатами навчання, компетентностями здобувачів освіти та вибором сучасних методів і технологій викладання. Набуло подальшого розвитку положення про компетентнісний підхід як механізм модернізації методики викладання в умовах цифрової трансформації освіти та євроінтеграційних процесів.

Практичне значення отриманих результатів можна використовувати для вдосконалення методики викладання у закладах освіти різних рівнів, розроблення освітніх програм, навчально методичного забезпечення дисциплін, формування компетентнісно орієнтованих результатів навчання й критеріїв їх оцінювання. Теоретичні й практичні рекомендаційні аспекти можуть використовуватися для науково-педагогічних працівників, викладачів, методистів, керівників закладів середньої та вищої освіти, а також для суб'єктів, що здійснюють формування й реалізацію державної політики у сфері освіти.

Методологія

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети використовується комплекс загальнонаукових та спеціальних методів наукового пізнання. Діалектичний метод застосовано з метою дослідження еволюції компетентнісного підходу й особливостей його розвитку в сучасній освіті. Системний метод використовується для комплексного аналізу взаємозв'язку теоретичних положень, нормативно-правового регулювання й методичних засад реалізації компетентнісного підходу. Формально-юридичний метод передбачає дослідження норм національного законодавства та міжнародних документів, які регламентують впровадження компетентнісного підходу в освітній діяльності. Порівняльно-правовий метод застосовано для формування положень вітчизняного законодавства із європейськими стандартами у сфері освіти. Методи аналізу, синтезу, узагальнення та систематизації використано з метою опрацювання наукових підходів та формування висновків.

Джерела даних. Інформаційну основу дослідження становлять положення Конституції України, Законів України «Про освіту» та «Про вищу освіту», державних стандартів освіти, Концепції НУШ, Національної рамки кваліфікацій, рекомендацій Ради ЄС щодо ключових компетентностей для навчання впродовж життя, інших міжнародних нормативно-правових актів, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених, присвячені теорії компетентнісного підходу, методиці викладання й модернізації освітнього процесу.

Інструменти аналізу. В дослідженні використано системний, порівняльний та нормативно-правовий аналіз, контент-аналіз нормативних документів та наукових публікацій. Окремо застосовано метод логічного узагальнення та інтерпретації отриманих результатів, які б забезпечили комплексне дослідження теоретичних, правових та методичних аспектів компетентнісного підходу.

Обмеження дослідження. Дослідження має теоретико-аналітичний характер і ґрунтується на аналізі нормативно-правових актів, міжнародних документів та наукових джерел. Обсяг дослідження обмежено розглядом теоретичних засад компетентнісного підходу, його нормативно-правового забезпечення й методичних аспектів реалізації в освітньому процесі. У роботі не розглядаються особливості впровадження компетентнісного підходу в окремих галузях освіти чи під час викладання конкретних навчальних дисциплін, які відкриває перспективи для подальших наукових досліджень.

Результати

За весь час існування людства освіта була, є й залишається ключовим чинником соціального, економічного та культурного прояву. Вона забезпечує передачу накопичених знань, формування світогляду, розвиток інтелектуального аспекту суспільства, підготовку людини до повноцінної участі в суспільному житті. Стрімкі зміни, спричинені глобалізаційними процесами, розвитком цифрових технологій, інтеграцією держав до єдиного освітнього простору й постійні зміни на ринку праці формують нові підходи до результатів освіти. В рамках цього, ключовими завданнями сучасної освітньої системи є не лише здобуття знань, а формування здатності ефективно використовувати їх у професійній та повсякденній діяльності, критично мислити, працювати в команді, швидко прилаштовуватися до нових викликів тощо. Поступово відбувся перехід від традиційної моделі здобуття знань до компетентнісної, яка визначає основні напрями реформування середньої, та вищої освіти.

Компетентнісний підхід став одним із провідних освітніх концепцій XXI століття, отримавши нормативне закріплення у низці міжнародних документів та національному законодавстві. Його впровадження впливає на переорієнтацію освітнього процесу з накопиченням знань до досягнення результатів, зокрема формування ключових та професійних компетентностей особистості. Разом з тим, компетентнісний підхід формує

нові вимоги до методики викладання, яка має забезпечувати розвиток практичних вмінь, досвіду діяльності, ціннісних орієнтацій та готовності застосовувати набуті знання.

Вчена В.О. Холоденко визначає компетенцію як інтегровану особистісно-діяльнісну категорію, яка формується під час навчання, способів діяльності, особистісних цінностей та здатності їх застосування в процесі продуктивної діяльності стосовно кола предметів та процесів певної галузі людської діяльності. Поміж з тим, компетенція це об'єктивна категорія, суспільно визнаний рівень знань, вмінь, навичок, ставлень у певній сфері діяльності людини.

Дослідниця А.В. Таранець, зосереджуючись на вивченні поняття «компетентність» розкриває його як здатність індивіда ефективно взаємодіяти з людьми в системі міжособистісних стосунків. Цей термін охоплює вміння індивіда орієнтуватися в складних ситуаціях, правильно визначати можливості особистості та емоційний стан інших людей. Загалом, компетентність це особистісне інтегративне утворення, що охоплює смислові й світоглядні ознаки, а також операційно-діяльнісні елементи.

Хоча компетенція і є інтегрованим поняттям, вона насамперед показує зв'язок між елементами тієї чи іншої компетентності. Вчений А.В. Таранець визначає низку ключових компетентностей, необхідних для ефективної професійної діяльності педагога. Соціальна компетентність характеризується здатністю педагога ефективно взаємодіяти з усіма учасниками освітнього процесу. Вона охоплює розвинені комунікативні та організаторські вміння, навички конструктивної міжособистісної взаємодії, співпраці та налагодження партнерських відносин, що безпосередньо впливає на якість освітнього процесу.

Здоров'язбережувальна компетентність передбачає усвідомлення цінності фізичного, психічного, соціального та духовного здоров'я, володіння знаннями щодо його підтримки й зміцнення, готовність дотримуватися принципів здорового способу життя й формувати відповідні цінності в здобувачів освіти.

Загальнокультурна компетентність спрямована на систему загальнолюдських та професійних цінностей, розвиток мовленнєвої культури, педагогічного такту, толерантності й гуманістичного стилю професійної діяльності. Вказаний тим компетентності формує в педагога вміння діяти відповідно до етичних норм та культурних традицій суспільства.

Громадянська компетентність відображає сформованість патріотичних цінностей, активної громадянської позиції, правової культури й готовності діяти згідно з нормами чинного законодавства. Її головна перевага полягає у відображенні діяти відповідно до демократичних принципів, прав та обов'язків громадянина й реалізації в професійній діяльності.

У сфері інформаційно-комунікаційних технологій компетентність передбачає володіння цифровою грамотністю, навичками роботи з інформаційними ресурсами й сучасними цифровими інструментами, розвитком медіа культури, ефективним використанням інформаційно-комунікаційних технологій з метою організації й забезпечення освітнього процесу [1, с. 140].

Важливо наголосити, що в науковій літературі поняття «компетентність» та «компетенція» не є тотожними. Незважаючи на їх змістовну взаємопов'язаність, кожне з них має власне смислове навантаження й виконує окрему функцію в теорії компетентнісного підходу. Від правильного розуміння співвідношення вказаних категорій залежить визначення результатів навчання, побудова освітніх програм, вибір ефективних методів викладання. Вітчизняний науковець С. Клепко вважає, що сучасне розуміння компетентнісного підходу виходить за межі тлумачення понять «компетенція» та «компетентність», потребує їх розгляду як складових цілісної

методології професійної підготовки. В рамках цього дослідження компетентність має ґрунтуватися не лише на їх визначенні, а й на аналізі моделей формування, професійних стандартів та механізмів практичної реалізації в освітньому процесі [2].

Як наголошувалося раніше, у сучасній педагогічній науці не сформовано єдиного підходу, який би міг охарактеризувати поняття «компетенція» та «компетентність». Насамперед причиною цього є різні методологічні підходи, особливості розвитку компетентнісної парадигми та різного розуміння сутності результатів навчання. З однієї точки зору, компетенція розглядається як сукупність вимог до підготовки здобувача освіти або визначене коло повноважень і знань, які необхідні для здійснення певної діяльності. Інша точка зору визначає компетентність як інтегральну особистісну якість, що проявляється у здатності ефективно застосовувати набуті знання, вміння й навички, досвід та цінності з метою розв'язання професійних та життєвих завдань. Компетенція відображає визначений обсяг знань, вмінь та вимог до професійної діяльності, в той час, як компетентність є інтегрованою характеристикою особистості, що формується в процесі навчання й практичної діяльності, проявляючись у здатності ефективно реалізовувати набуті знання [3, с. 270].

Зарубіжні дослідники визначають компетентність одним із ключових понять сучасної освітньої, економічної та соціальної політики. На відміну від навичок, які переважно характеризують здатність виконувати конкретні дії, компетентність охоплює комплекс знань, вмінь, ставлень, поведінкових характеристик і здатність застосовувати їх у різних ситуаціях. Її розвиток спрямований на підготовку здобувачів освіти до ефективного реагування на складні та часті зміни до вимог сучасного суспільства. Водночас в науковому дискурсі відсутнє єдине трактування поняття компетентності, що зумовлює різноманітність підходів до його визначення та практичної реалізації [4, с. 19].

Вчені А. Марушкевич, О. Поляк та М. Жиленко зазначають, що оволодіння компетентностями є одним із ключових показників якості сучасної освіти та професійного формування здобувачів. Компетенція лежить в основі здатності забезпечення конкурентоспроможності на ринку праці. Автори наголошують, що серед професійно значущих компетентностей особливе місце посідає комунікативна компетентність. Завдяки їй можливо розв'язати професійні та життєві завдання, забезпечуючи успішну педагогічну взаємодію. Саме комунікативна компетентність викладачів є інтегральною характеристикою особистості, структура якої охоплює когнітивний, емоційний та поведінковий компоненти, які забезпечують результативне професійне спілкування [5, с.31].

Проведений аналіз наукових підходів засвідчує, що компетентнісний підхід не обмежується окремим визначенням змісту поняття «компетенція» та «компетентність». Його практична реалізація повинна узгоджуватися із принципами організації освітнього процесу, що впливають на забезпечення формування в здобувачів освіти здатності ефективно застосовувати набуті знання, вміння, навички, особисті якості в різних професійних та життєвих ситуаціях. Зважаючи на це важливе значення має дослідження принципів компетентнісного навчання, що визначають зміст, форми, методи й засоби сучасної методики викладання.

Сучасна педагогіка принципи компетентнісного навчання розглядає як систему фундаментальних положень, спрямованих на досягнення результатів навчання, визначених компетентностями. На відміну від традиційної знанневої моделі, у центрі компетентнісного навчання перебуває не процес передачі інформації, а формування здатності особистості самостійно діяти, приймати обґрунтовані рішення, критично оцінювати інформацію, працювати в команді й ефективно застосовувати здобуті знання на практиці. Одним із головних принципів компетентнісного навчання є принцип практичної спрямованості, відповідно до якого освітній процес зосереджений на

розв'язанні реальних професійних та життєвих завдань. Його реалізація забезпечує взаємозв'язок теоретичної підготовки та практичної діяльності, сприяючи розвитку професійного мислення й формуванню готовності здобувачів освіти застосовувати набуті компетентності в умовах, максимально наближених до майбутньої професійної діяльності.

Ще одним важливим принципом є принцип студентоцентрованості (дитиноцентризму), згідно з яким здобувач освіти виступає активним учасником освітнього процесу. Його застосування передбачає врахування індивідуальних освітніх потреб, здібностей, інтересів, навчального досвіду й професійних навичок особистості, впливаючи таким чином на формування відповідальності за власні результати навчання.

Принцип інтеграції знань вказує, що компетентності формуються не в межах окремих навчальних дисциплін, а на основі міждисциплінарної взаємодії та комплексного розв'язання професійних завдань. Вказаний підхід забезпечує цілісність прийняття навчального матеріалу, розвиток системного мислення й спроможності використовувати набуті знання в професійній діяльності.

Принцип безперервності освіти передбачає формування готовності особистості до постійного професійного й особистісного розвитку, самоосвіти, самовдосконалення й навчання протягом життя. Саме здатність до безперервного навчання є однією із ключових компетентностей, необхідних для успішної реалізації професійної діяльності.

Реалізація компетентнісного підходу в освітньому процесі ґрунтується на сукупності принципів, які визначають зміст, форми, методи та організацію навчальної діяльності. Основні принципи компетентнісного навчання та їх значення для методики викладання систематизовано в таблиці 1.

Таблиця 1

Принципи компетентнісного навчання та їх значення для методики викладання

Принцип компетентнісного навчання	Зміст принципу	Значення для методики викладання
Практична спрямованість	Направлення освітнього процесу на застосування знань, вмінь та навичок для розв'язання реальних професійних та життєвих завдань	Використання практичних завдань, кейсів, проектного навчання, моделювання професійних ситуацій
Студентоцентрованість (дитиноцентризм)	Визнання здобувачів освіти активними учасниками освітнього процесу, врахування його потреб та інтересів, здібностей та індивідуальної освітньої траєкторії	Визнає ефективність добору диференційованих методів навчання, розвитку самостійності, мотивації та відповідальності за результати навчання
Інтеграція знань	Формування компетентностей шляхом поєднання знань з різних навчальних дисциплін та їх комплексного застосування.	Сприяє формуванню нових міжпредметних зв'язків, а також комплексному підходу до навчання й розвитку системного мислення
Активність та самостійність здобувачів освіти	Формування здатності самостійно здобувати знання, аналізувати	Визначає використання дослідницьких, проблемних,

	інформацію, приймати й оцінювати результати власної діяльності	інтерактивних та проектних методів навчання.
Індивідуалізація навчання	Врахування індивідуальних особливостей рівня підготовки, темпу навчання, професійних інтересів здобувачів освіти	Визначає можливість адаптації до змісту, форми й методів навчання до освітніх потреб кожного здобувача.
Безперервність освіти	Формування готовності професійно саморозвиватися протягом всього життя	Спрямовує методику викладання на розвиток навичок самоосвіти, рефлексії та професійного вдосконалення.
Рефлексія	Усвідомлення здобувачами освіти власних досягнень, складнощів та шляхів для подальшого розвитку	Встановлює застосування самооцінювання, взаємооцінювання, рефлексивних вправ
Результативність	Спрямованість освітнього процесу на досягнення чітко визначених результатів навчання, визначених компетентностями	Зумовлює використання компетентнісно орієнтованого оцінювання та критеріїв, пов'язаних із результатами навчання.

Джерело: укладено авторами

Таким чином, принципи компетентнісного навчання окреслюють методологічні засади організації сучасного освітнього процесу, виступаючи основою для формування ефективної методики викладання. Їх практична реалізація забезпечує переорієнтацію навчання з передачі готових знань на формування в здобувачів освіти можливостей застосовувати набуті компетентності в професійній діяльності, критично мислити, самостійно приймати рішення й безперервно вдосконалювати власний професійний рівень. Практична реалізація наведених принципів має вагоме значення для закладів фахової передвищої освіти, оскільки освітній процес у фахових коледжах спрямований на формування професійних компетентностей фахового молодшого бакалавра. Саме компетентнісно орієнтована методика викладання забезпечує поєднання теоретичної підготовки із практичним навчанням, що відповідає сучасним вимогам роботодавців та державних стандартів освіти.

Важливо наголосити на тому, що реалізація компетентнісного підходу в Україні ґрунтується на основі вітчизняних та міжнародних нормативно-правових актів, котрі визначають стратегічні напрямки розвитку освіти, вимоги до результатів навчання, засади формування ключових та професійних компетентностей. Визначальним в цій сфері є Закон України «Про освіту» [6]. Вказаний нормативно-правовий акт закріплює компетентнісний підхід як один із базових принципів державної політики у сфері освіти, визначаючи компетентність як динамічну комбінацію знань, вмінь, навичок, способі мислення, поглядів і цінностей. Завдяки цим навичкам особа може виконувати свої професійні обов'язки та займатися власним саморозвитком.

Наступним важливим нормативно-правовим актом є Закон України «Про вищу освіту» [7], яким визначено компетентнісний підхід як основу для формування стандартів вищої освіти й освітніх програм. Відповідно до його положень результати навчання мають виражатися через систему загальних і спеціальних (фахових) компетентностей, необхідних для здійснення професійної діяльності й подальшого

особистісного розвитку здобувачів освіти. Аналогічні підходи реалізуються й у сфері фахової передвищої освіти, де стандарти підготовки фахового молодшого бакалавра також ґрунтуються на компетентнісній моделі та орієнтують фахові коледжі на забезпечення досягнення визначених результатів навчання.

Одне із чільних місць у нормативно-правовому забезпеченні компетентнісного підходу займає Закон України «Про фахову передвищу освіту» [8]. Цей нормативно-правовий акт закріплює компетентнісну модель підготовки фахівців, визначаючи, що стандарти фахової передвищої освіти мають вміщувати перелік загальних та спеціальних компетентностей і результатів навчання здобувачів освіти. Відповідно до цього освітньо-професійні програми формуються із врахуванням очікуваних результатів навчання й переліку компетентностей випускника, а навчальні плани спрямовуються на забезпечення їх досягнень. Загалом, положення Закону розширюють нормативну основу компетентнісного підходу, пов'язуючи зміст освітніх програм, організацію навчального процесу, методи викладання й оцінювання з конкретними навичками й результатами навчання.

Важливим етапом розвитку компетентнісного підходу стало прийняття Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» [9]. У ній компетентнісний підхід визначено одним із базових принципів реформування освіти, а головною метою закладів освіти є формування особистості, здатної успішно реалізовувати себе в сучасному суспільстві завдяки набуттю основних компетентностей.

На думку С.С. Шевчук, компетентнісний підхід лежить в основі професійної підготовки сучасних фахівців, оскільки зосереджується на формуванні компетентностей, необхідних для успішної професійної діяльності. Вказана правова позиція узгоджується із положеннями Національної рамки кваліфікацій, згідно з якою результати навчання визначаються сукупністю компетентностей, які сприяють виконанню професійних завдань певного рівня кваліфікації [10, с. 60].

Національна рамка кваліфікацій є систематизованим описом кваліфікаційних рівнів, структурованих відповідно до компетентностей. Кожен із кваліфікаційних рівнів вказує на завершальний етап освіти, і характеризується відповідним рівнем складності освітньої програми, сукупністю результатів навчання і компетентностей, передбачених відповідними стандартами освіти. Національна рамка кваліфікацій забезпечує узгодженість між рівнями освіти, результатами навчання й вимогами професійної діяльності, сприяючи прозорості системи кваліфікацій та мобільності здобувачів освіти. В основу її розробки ввійшли положення Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти та Європейської рамки кваліфікацій для навчання впродовж життя, тим самим забезпечивши гармонізацію національної системи кваліфікацій із європейськими підходами [11].

На основі аналізу положень Концепції «Нової української школи», Національної рамки кваліфікацій та низки нормативно-правових актів з'ясовано, що компетентнісний підхід є визначальним напрямком розвитку сучасної системи освіти України. Його нормативне закріплення компетентностей вплинуло на необхідність перегляду традиційних підходів у напрямку організації освітнього процесу. Такі зміни лягли в основу компетентнісно орієнтованої методики викладання, що передбачає зміну ролі педагога, впровадження сучасних методів навчання й формування освітнього середовища, спрямованого на виховання у здобувачів освіти здатності ефективно застосовувати набуті знання, вміння й навички на практиці.

Реалізація компетентнісного підходу в методиці викладання передбачає комплексну трансформацію освітнього процесу, яка містить в собі зміну ролі педагога, використання сучасних методів і технологій навчання, а також переорієнтацію системи оцінювання на результати навчання, виражені через сформовані компетентності.

Зважаючи на це викладач із транслятора знань перетворюється на фасилітатора, наставника, модератора освітнього процесу та організатора навчальної діяльності здобувачів освіти.

Вчена О. Кідран зазначає, що сучасний викладач в процесі здійснення своєї професійної діяльності повинен володіти дидактичною компетенцією, а саме впроваджувати в освітню практику психолого-педагогічних, дидактичних, методичних знань, моделювання змісту навчальних дисциплін, унеможливаючи досягнення досконалості у викладанні освітніх компонентів.

Дидактична компетентність майбутнього викладача формується в процесі професійної підготовки, вдосконалюється під час практичної діяльності й реалізується в процесі викладацької роботи. По суті це готовність педагога ефективно вирішувати дидактичні завдання, поєднуючи теоретичні знання з практичними вміннями. Складниками дидактичної компетентності є змістовні знання навчальної дисципліни, психолого-педагогічна підготовка, володіння сучасними методами й технологіями навчання, вміння здійснювати оцінювання результатів навчання й професійну рефлексію.

Успішна професійна діяльність викладачів закладів середньої та вищої освіти ґрунтується на поєднанні професійних компетентностей та розвитку особистих якостей. Для професійного розвитку важливо мати аналітичне, креативне та критичне мислення, вміти аналізувати й систематизувати інформацію, адаптовуватися до змін, вміти ефективно взаємодіяти із здобувачами освіти, організовувати колективну діяльність тощо. Безперечно ефективність педагогічної діяльності залежить від особистих якостей викладача – професійної ерудиції, педагогічно такту, емпатії, об'єктивності, емоційної стійкості, поваги до здобувача освіти та неухильне дотримання принципів педагогічної етики [12, с. 86].

На думку вченого С.Ю. Макєєва, формування переважної більшості ключових компетентностей відбувається насамперед в процесі практичної діяльності, зумовленої необхідністю поєднувати традиційні методи навчання з інноваційними освітніми технологіями. Реалізація компетентнісного підходу передбачає використання особистісно орієнтованих технологій, представлених інтерактивними та імітаційними іграми, тренінгами, рефлексивною взаємодією, когнітивно-орієнтованими методами (проблемне навчання, діалог, семінари-дискусії, ситуативні завдання тощо), а також діяльнісно орієнтованими технологіями, представленими діяльнісно орієнтованими технологіями та комплексними дидактичними завданнями. Використання зазначених технологій сприяє розвитку здатності здобувачів освіти ефективно застосовувати набуті знання, вміння й навички у практичній та професійній діяльності [13].

Традиційна система оцінювання у закладах освіти спрямована переважно на перевірку рівня засвоєння знань. У свою чергу компетентнісно орієнтоване навчання передбачає встановлення здатності здобувача освіти застосовувати набуті знання, вміння, навички та особисті якості для розв'язання практичних та професійних завдань. Систематизація основних технологій компетентнісно орієнтованого навчання та їх методичне значення узагальнено в таблиці 2.

Таблиця 2

Порівняльна характеристика знаннево орієнтованого та компетентнісно орієнтованого оцінювання

Традиційне оцінювання	Компетентнісне оцінювання
Орієнтованість на перевірку засвоєних знань	Орієнтованість на виявлення сформованих компетентностей
Відтворення засвоєної інформації	Застосування знань у практичних та змодельованих ситуаціях
Переважання репродуктивних завдань	Використання проблемних, практичних

	та ситуаційних завдань
Оцінювання правильної відповіді	Оцінювання способу виконання завдання та отриманого результату
Письмовий контроль, усне опитування, іспит для перевірки знань	Письмовий контроль, усне опитування, іспит у формі кейсів, проблемних та практико-орієнтованих завдань
Результат оцінюється переважно за кількістю правильних відповідей	Результат оцінюється за визначеними критеріями сформованості компетентностей
Підсумкова фіксація результату	Поєднання підсумкового та формульовального оцінювання
Результат – оцінка рівня засвоєння навчального матеріалу	Результат – практична здатність застосовувати знання, вміння та навички

Джерело: укладено авторами

Зазначені дані свідчать, що цифровізація освітнього процесу значно впливає на розширення можливості для реалізації компетентнісного підходу як у закладах середньої, так і вищої освіти. Цифрові технології створюють умови для персоналізації навчання, розвитку навичок самоосвіти, організації ефективної взаємодії між учасниками освітнього процесу, впровадження сучасних підходів до оцінювання результатів навчання. Таким чином цифровізація є не лише технічним інструментом модернізації освіти, а й одним із визначальних чинників ефективної реалізації компетентнісно орієнтованої методики викладання.

Традиційна модель організації освітнього процесу обмежує розвиток самостійності, ініціативності та здатності самонавчатися, оскільки ґрунтується на авторитарній взаємодії між учасниками освітнього процесу. В той же час компетентнісно орієнтована методика містить студентоцентровану модель навчання, де здобувач є активним суб'єктом навчальної діяльності, бере участь у визначенні освітньої мети, підборі способів її досягнення. Загалом він несе персональну відповідальність за результати власного навчання.

Як наголошувалося раніше, традиційна система навчання зорієнтована на стандартизований підхід до всіх здобувачів освіти, не завжди забезпечуючи ефективне врахування їх індивідуальних здібностей, потреб та рівня підготовки. У зв'язку із цим важливого значення набувають диференційоване та адаптивне навчання. Їх зміст полягає у встановленні індивідуалізації освітнього процесу, використанні різнорівневих завдань та вибору змісту навчання. Вказаний підхід сприяє розвитку можливостей кожного здобувача освіти. Підвищуючи мотивацію до навчання.

Важливим елементом компетентнісно орієнтованої методики є трансформація системи оцінювання. В рамках цього, сучасне оцінювання навчальних досягнень повинно спрямовуватися на фіксацію результатів навчання, а також на постійне забезпечення зворотнього зв'язку, підтримку особистісних досягнень тощо. Разом з тим, сучасна методика викладання повинна поєднувати освітній процес та практичні потреби суспільства й ринку праці. Реалізація компетентнісного підходу сприяє використанню практичного навчання, проєктної діяльності, елементів дуальної освіти, співпраці із майбутніми роботодавцями й залучення фахівців-практиків до освітнього процесу. Вказані аспекти сприяють формуванню професійних компетентностей, підвищують готовність здобувачів освіти до майбутньої професійної діяльності, забезпечуючи відповідність результатів навчання сучасним вимогам ринку праці [14].

Вчені Л.В. Калашникова та Ю.Ю. Руденко підтверджує, що формування професійної компетентності майбутніх фахівців здійснюється насамперед в процесі їхньої професійної підготовки, ґрунтуючись на поєднанні теоретичного навчання з практичною діяльністю. Реалізація компетентнісного підходу містить в собі

структурування освітнього процесу таким чином, щоб забезпечити розвиток теоретичної, організаційної та проєктувальної компетентності, а також створення умов для набуття практичного досвіду шляхом розв'язання професійних завдань, проходження навчальної і виробничої практики й застосування сучасних освітніх технологій. Загалом професійна компетентність є інтегральною характеристикою особистості, що відображає готовність та здатність майбутнього фахівця ефективно застосовувати набуті компетентності для розв'язання як типових, так і нестандартних професійних завдань [15, с. 33].

Зважаючи на те, що компетентнісний підхід є основою сучасної політики України, який закріплений в низці нормативно-правових актів, його впровадження все ж таки має певну неефективність. В деяких закладах освіти компетентності декларуються в освітніх програмах та результатах навчання, але методика викладання часто зберігає традиційний характер, переважають застарілі методи навчання, а оцінювання здебільшого спрямоване на перевірку обсягу засвоєних знань. Формування компетентностей та здатності застосовувати набуті знання на практиці залишаються поза увагою деяких викладачів. Причиною цього, вважаємо, є недостатня методична розробленість механізмів реалізації компетентнісного підходу, відсутність єдиних практичних рекомендацій щодо проєктування компетентнісно орієнтованих знань. Крім того, відбувається недооцінювання сучасних технологій навчання та інструментів перевірки результатів навчання. Ще одним викликом наразі є невідповідність української системи освіти європейським стандартам, які висувають нові вимоги до професійної компетентності педагогів.

Зважаючи на наведені раніше аспекти вирішення цих проблем має ґрунтуватися на комплексному поєднанні правових вимог із сучасними методичними підходами. В першу чергу необхідно забезпечити узгодження освітніх програм, результатів навчання, методів викладання й критеріїв оцінювання на основі компетентнісної моделі. Важливо також посилити вплив практикоорієнтованого, проєктного, проблемного та інтерактивного навчання, використання цифрових освітніх технологій, вдосконалення системи підвищення кваліфікації педагогічних працівників і розроблення єдиних методичних рекомендацій щодо формування та оцінювання компетентностей. Реалізація зазначених заходів сприятиме переходу від формального декларування компетентнісного підходу до його повноцінного впровадження в методику викладання, що забезпечить підготовку конкурентоспроможних фахівців відповідно до потреб сучасного суспільства та європейського освітнього простору.

Обговорення

Інтерпретація результатів. На основі проведеного дослідження встановлено, що компетентнісний підхід є не лише провідною педагогічною концепцією, а й нормативно закріпленого розвитку сучасної системи освіти України. Аналіз наукових джерел засвідчив, що сучасна модель освіти орієнтується насамперед на результати навчання, виражені через сформовані компетентності, а не лише на засвоєння певного обсягу знань. Незважаючи на те, що компетентності визначні у стандартах освіти, освітніх програмах та результатах навчання, у низці випадків методика викладання залишається переважно орієнтованою на знання. Домінування традиційних методів навчання та контролю знань не забезпечує повною мірою формування здатності здобувачів освіти застосовувати набуті знання, вміння, навички й особистісні якості у професійній діяльності.

На основі отриманих результатів встановлено, що ефективність реалізації компетентнісного підходу значною мірою залежить від узгодженості чотирьох взаємопов'язаних компонентів: нормативно-правового забезпечення, змісту освітніх програм, методики викладання та системи оцінювання результатів навчання.

Порушення взаємозв'язку між будь-якими елементами веде до формального впровадження компетентнісної моделі без досягнення її основної мети.

Саме тому, особливу роль в забезпеченні результативності компетентнісного навчання відіграють цифровізація освіти, практичні технології навчання, інтерактивні форми роботи й компетентнісно орієнтованого оцінювання. Комплексне використання вказаних інструментів забезпечить формування головних та професійних компетентностей, необхідних сучасному фахівцю в умовах цифрової трансформації й інтеграції України до європейського освітнього простору.

Порівняння з іншими дослідженнями. Отримані результати дослідження гармонійно узгоджуються із висновками сучасних українських науковців щодо розвитку компетентнісного підходу в освіті. Позиція дослідника В. Холоденко щодо інтегративного характеру компетентності підтверджується проведенням аналізом, який засвідчив, що компетентність формується через поєднання знань, практичних вмінь, цінностей, особистих якостей й досвіду діяльності.

Наукові положення С. Клепка співпадають із висновками дослідження, де вказано, що компетентнісний підхід є цілісною методологією професійної підготовки, а не лише сукупністю окремих компонентів. Встановлено, що ефективність компетентнісного навчання визначається системністю його впровадження й узгодженістю всіх складових освітнього процесу.

Дослідження А. Марушкевича, О. Поляк та М. Жиленко щодо важливості розвитку комунікативної компетентності знайшли підтвердження в даному науковому доробку, оскільки сучасна методика викладання з кожним кроком все більше ґрунтується на співпраці, командній роботі, інтерактивних технологіях навчання й розвитку комунікативних навичок.

Загалом, проведене дослідження розширює існуючі наукові підходи відповідно до чого відбувається комплексний аналіз поєднання теоретичних засад, нормативно-правового забезпечення й сучасної методики викладання. Аналіз наукових джерел засвідчив наявність проблеми недостатньої узгодженості між нормативним закріпленням компетентнісного підходу та описаними в науковій літературі механізмами його методичної реалізації.

Наукова новизна (розгорнуто). Наукова новизна дослідження полягає в поєднанні теоретичних засад педагогічної науки, нормативно-правового регулювання освітньої діяльності й сучасної методичної реалізації компетентностей в процесі навчання. В даній статті компетентнісний підхід розглядається як педагогічна категорія та як цілісний механізм модернізації освіти, ефективність якого передбачає взаємодію законодавчого забезпечення, освітніх стандартів, методики викладання, цифрових технологій та компетентнісно орієнтованої системи оцінювання. Наукова новизна міститься також і у встановленні основної сучасної проблеми розвитку компетентнісної освіти _ невідповідності між нормативним закріпленням компетентнісного підходу й неготовністю методичного забезпечення його практичного впровадження. Подолання цієї проблеми видається можливим шляхом комплексного оновлення освітніх програм, методики викладання, підходів до оцінювання результатів навчання й системи підвищення кваліфікації викладачів. За результатами дослідження систематизовано взаємопов'язані складники реалізації компетентнісного підходу, серед яких нормативно-правове забезпечення, компетентнісно орієнтована методика навчання, цифрова трансформація освітнього процесу та компетентнісне оцінювання результатів навчання. Вказані аспекти сприятимуть розвитку й вдосконаленню набуття знань та застосування їх в професійній діяльності.

Практичне значення (розгорнуто). Здійснені напрацювання можуть бути використані для вдосконалення освітнього процесу на різних рівнях освіти – від загальної середньої до вищої та післядипломної. Визначені теоретичні узагальнення й

практичні рекомендації доцільно застосовувати під час розроблення освітніх програм, стандартів освіти, си́лабусів навчальних дисциплін, робочих програм, навчально-методичних комплексів. Їх практичне застосування сприятиме узгодженню результатів навчання із вміннями, визначеними національними стандартами освіти й Національною рамковою кваліфікацією. Поміж з тим, отримані результати дослідження можуть використовуватися закладами освіти під час внутрішнього забезпечення якості освіти, перегляду освітніх програм, оновлення критеріїв оцінювання результатів навчання, організації підвищення кваліфікації педагогічних працівників та впровадження компетентнісно орієнтованої моделі навчання.

Практичне значення роботи також полягає у можливості використання її положень органами державної влади, Міністерством освіти і науки України, науково-методичними установами та розробниками освітніх стандартів для вдосконалення нормативно-правового забезпечення компетентнісного підходу, підготовки методичних рекомендацій щодо його практичної реалізації та гармонізації української системи освіти з європейськими освітніми стандартами. Реалізація запропонованих рекомендацій сприятиме переходу від формального декларування компетентнісної моделі до її реального впровадження в освітній процес, підвищенню якості підготовки конкурентоспроможних фахівців і забезпеченню відповідності результатів навчання сучасним потребам суспільства, економіки та ринку праці.

Висновки

На основі проведеного дослідження вдалося встановити, що компетентнісний підхід є методологічною основою модернізації сучасної освіти. Він визначає орієнтацію освітнього процесу впливаючи на формування компетентностей, необхідних для професійної й суспільної діяльності. Його ефективність реалізації залежить від узгодженості нормативно-правового забезпечення, змісту освітніх програм, методики викладання й системи оцінювання результатів навчання.

За результатами дослідження обґрунтовано теоретичні та нормативно-правові засади реалізації компетентнісного підходу в методиці викладання у фаховій передвищій та вищій освіті. Визначено, що його результативна реалізація передбачає узгодження компетентностей і результатів навчання зі змістом освітніх програм, методами викладання та способами оцінювання. Компетентнісно орієнтована методика має ґрунтуватися на принципах практичної спрямованості, студентоцентрованості, активності й самостійності здобувачів, інтеграції знань, рефлексії та орієнтації на досягнення визначених результатів навчання. Аналіз наукових і нормативних джерел засвідчив актуальність проблеми узгодження нормативно визначених засад компетентнісної освіти з методичними механізмами їх практичної реалізації. Отримані результати можуть бути використані під час розроблення й оновлення освітніх програм, навчально-методичного забезпечення та систем оцінювання у закладах фахової передвищої та вищої освіти. Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробленням і апробацією інструментів компетентнісно орієнтованого оцінювання та визначенням можливостей цифрових технологій у формуванні й оцінюванні компетентностей здобувачів освіти.

Список використаних джерел

1. Таранець А. В. Компетентність та компетенція: аналіз, співвідношення понять в освітньому просторі. Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. 2024. № 5 (364). С. 138–144.
2. Клепко С. Практична філософія компетентнісного підходу в освіті. Вища освіта України. 2021. № 1. С. 26–38. DOI: 10.31392/NPU-VOU.2021.1(80).04.

3. Холоденко В. О. Компетентнісний підхід у вищих навчальних закладах: деякі теоретичні аспекти освітньої парадигми. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. 2022. № 204. С. 268–274. DOI: 10.36550/2415-7988-2022-1-204-269-274.
4. Tahirsylaj, A., & Sundberg, D. (2026). Five visions of competence-based education and curricula as travelling policies: a systematic research review 1997–2022. *Journal of Curriculum Studies*, 58(1), 1–26. DOI: 10.1080/00220272.2025.2492605
5. Марушкевич А., Поляк О., Жиленко М. Комунікативна компетентність майбутнього викладача ЗВО: сутність, розвиток. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Педагогіка». 2021. № 2 (14). С. 30–33. DOI: 10.17721/2415-3699.2021.14.07.
6. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 07.08.2026).
7. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 07.08.2026).
8. Про фахову передвищу освіту : Закон України від 06.06.2019 № 2745-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2745-19?utm> (дата звернення: 10.08.2026).
9. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року: схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-p#Text> (дата звернення: 07.08.2026).
10. Шевчук С. С. Методологічні аспекти компетентнісного підходу до професійної підготовки кваліфікованих фахівців. Імідж сучасного педагога. 2024. № 1 (214). С. 58–66. DOI: 10.33272/2522-9729-2024-1(214)-58-66.
11. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій: постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1341. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-p#Text> (дата звернення: 07.08.2026).
12. Кірдан О. Дидактична компетентність майбутніх викладачів закладів вищої освіти: сутність, формування, розвиток. Проблеми підготовки сучасного вчителя. 2023. № 2 (28). С. 84–91. DOI: 10.31499/2307-4914.2(28).2023.291766.
13. Макеев С. Ю. Досвід реалізації компетентнісного підходу в українській системі освіти. Перспективи та інновації науки. 2023. № 1 (19). URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/297834da-1b4e-4f97-af28-ad43a140bf3c/content> (дата звернення: 07.08.2026).
14. Пригодій М. А. Передумови створення нової дидактики у контексті розвитку профільної освіти. Вісник Національної академії педагогічних наук України. 2026. Т. 8. № 1. DOI: 10.37472/v.naes.2026.8118.
15. Калашникова Л. В., Руденко Ю. Ю. Характеристика стадіальності впровадження компетентнісного підходу в освітню теорію та практику. Наукові записки. Серія: Психологія. 2023. № 2. С. 29–38. DOI: 10.32782/cusu-psy-2023-2-4.

References

1. Taranets, A. V. (2024). Kompetentnist ta kompetentsiia: analiz, spivvidnoshennia poniat v osvitnomu prostori [Competence and competency: analysis and correlation of concepts in the educational space]. *Visnyk Luhanskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Pedagogichni nauky*, 5(364), 138–144.
2. Klepko, S. (2021). Praktychna filosofii kompetentnisnoho pidkhodu v osviti [Practical philosophy of the competency-based approach in education]. *Vyshcha osvita Ukrainy*, (1), 26–38. [https://doi.org/10.31392/NPU-VOU.2021.1\(80\).04](https://doi.org/10.31392/NPU-VOU.2021.1(80).04)
3. Kholodenko, V. O. (2022). Kompetentnisnyi pidkhid u vyshchikh navchalnykh zakladakh: deiki teoretychni aspekty osvitnoi paradyhmy [Competency-based approach in higher education institutions: Some theoretical aspects of the educational paradigm]. *Naukovi*

- zapysky. *Seriia: Pedahohichni nauky*, (204), 268–274. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2022-1-204-269-274>
4. Tahirsylaj, A., & Sundberg, D. (2026). Five visions of competence-based education and curricula as travelling policies: A systematic research review 1997–2022. *Journal of Curriculum Studies*, 58(1), 1–26. <https://doi.org/10.1080/00220272.2025.2492605>
 5. Marushkevych, A., Poliak, O., & Zhylenko, M. (2021). Komunikatyvna kompetentnist maibutnoho vykladacha ZVO: sutnist, rozvytok [Communicative competence of the future higher education teacher: Essence and development]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Seriia: Pedahohika*, 2(14), 30–33. <https://doi.org/10.17721/2415-3699.2021.14.07>
 6. Verkhovna Rada of Ukraine. (2017). *Law of Ukraine "On Education" No. 2145-VIII of September 5, 2017*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
 7. Verkhovna Rada of Ukraine. (2014). *Law of Ukraine "On Higher Education" No. 1556-VII of July 1, 2014*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
 8. Verkhovna Rada of Ukraine. (2019). *Law of Ukraine "On Professional Pre-Higher Education" No. 2745-VIII of June 6, 2019*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text>
 9. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2016). *Concept of implementation of the state policy in the field of reforming general secondary education "New Ukrainian School" until 2029* (Order No. 988-r of December 14, 2016). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text>
 10. Shevchuk, S. S. (2024). Metodolohichni aspekty kompetentnisnoho pidkhodu do profesiinoi pidhotovky kvalifikovanykh fakhivtsiv [Methodological aspects of the competency-based approach to professional training of qualified specialists]. *Imidzh suchasnoho pedahoha*, 1(214), 58–66. [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2024-1\(214\)-58-66](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2024-1(214)-58-66)
 11. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2011). *On approval of the National Qualifications Framework* (Resolution No. 1341 of November 23, 2011). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#Text>
 12. Kirdan, O. (2023). Dydaktychna kompetentnist maibutnikh vykladachiv zakladiv vyshchoi osvity: sutnist, formuvannia, rozvytok [Didactic competence of future higher education teachers: Essence, formation and development]. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia*, 2(28), 84–91. [https://doi.org/10.31499/2307-4914.2\(28\).2023.291766](https://doi.org/10.31499/2307-4914.2(28).2023.291766)
 13. Makieiev, S. Yu. (2023). Dosvid realizatsii kompetentnisnoho pidkhodu v ukrainskii systemi osvity [Experience of implementing the competency-based approach in the Ukrainian education system]. *Perspektyvy ta innovatsii nauky*, 1(19). <https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/297834da-1b4e-4f97-af28-ad43a140bf3c/content>
 14. Pryhodi, M. A. (2026). Peredumovy stvorennia novoi dydaktyky u konteksti rozvytku profilnoi osvity [Prerequisites for creating a new didactics in the context of the development of specialized education]. *Visnyk Natsionalnoi akademii pedahohichnykh nauk Ukrainy*, 8(1). <https://doi.org/10.37472/v.naes.2026.8.118>
 15. Kalashnykova, L. V., & Rudenko, Yu. Yu. (2023). Kharakterystyka stadialnosti vprovadzhennia kompetentnisnoho pidkhodu v osvitniu teoriiu ta praktyku [Characteristics of the stages of implementation of the competency-based approach in educational theory and practice]. *Naukovi zapysky. Seriia: Psykholohiia*, (2), 29–38. <https://doi.org/10.32782/cusu-psy-2023-2-4>